

SUUNNISTUSLIITON ANTIDOPINGOHJELMA

Suomen Suunnistusliitto

2020

Suomen Suunnistusliitto

Sisältö

SUUNNISTUSLIITON ANTIDOPINGOHJELMA	3
1. ARVOPERUSTA.....	3
2. TAVOITTEET	3
3. SUUNNISTUSLIITON ANTIDOPINGTOIMINTA	3
3.1. Säännöstö	4
3.2. Sopimukset	4
3.3. Koulutus.....	4
3.3.1. Huippu-urheilijat ja huipulle pyrkivät nuoret urheilijat	5
3.3.2. Ohjaaja- ja valmentajakoulutus	5
3.3.3. Muut kohderyhmät	5
3.4. Viestintä.....	5
3.4.1. Kielletyt aineet ja menetelmät urheilussa -luettelo	6
3.4.2. Kriisiviestintä	6
3.5. Dopingvalvonta.....	7
3.5.1. Dopingtestaus.....	7
3.5.2. Testauspooli.....	8
3.5.3. Erivapaudet.....	8
3.5.4. Dopingrikkomukset.....	10
3.6. Suunnistuksen edustus antidopingorganisaatioissa.....	10
3.7. Seuranta ja vastuuhenkilöt.....	10
3.7.1. Hallitus ja toimitusjohtaja.....	11
3.7.2. Huippu-urheilu.....	11
3.7.3. Nuorisourheilu.....	11
3.7.4. Viestintä.....	12
3.7.5. Sääntöryhmä	12

SUUNNISTUSLIITON ANTIDOPINGOHJELMA

1. ARVOPERUSTA

Suunnistusliiton antidopingohjelma on osa liiton eettistä toimintaa. Toiminnassaan liitto korostaa eettisesti ja moraalisesti kestäviä elämänarvoja, mitä sen harjoittama antidopingtyö osaltaan tukee. Ohjelma huomioidaan liiton kulloisessakin strategiassa.

Suunnistusliiton antidopingohjelma perustuu:

- terveen ja puhtaan urheilun sekä reilun pelin periaatteisiin
- säännölliseen ja tehokkaaseen antidopingviestintään
- avoimuuteen antidopingtyössä

2. TAVOITTEET

Suunnistusliiton antidopingohjelman tavoitteena on:

- sitouttaa liiton ja sen seurojen toiminnassa mukana olevat henkilöt antidopingohjelmaan ja määrittellä heidän vastuualueensa ja tehtävänsä antidopingtoimintaan liittyen
- lisätä eri kohderyhmien antidopingtietoisuutta sekä kasvattaa valmiutta tehdä eettisesti kestäviä valintoja urheilussa aina lasten ja nuorten liikunnasta lähtien
- tehdä yhteistyötä antidopingtyötä tekevien tahojen (mm. SUEK, IOF) kanssa
- vaikuttaa lajin antidopingtyön kehitykseen sekä kansallisesti että kansainvälisesti
- harjoittaa avointa, säännöllistä ja tehokasta viestintää antidopingasioissa
- ehkäistä antidopingtyöhön liittyviä epäselvyyksiä ja väärinymmärryksiä
- pitää suunnistusurheilu puhtaana dopingista säännöllisellä ja mahdollisimman kattavalla antidopingviestinnällä ja -koulutuksella

3. SUUNNISTUSLIITON ANTIDOPINGTOIMINTA

Suunnistusliitto tekee tiivistä yhteistyötä antidopingorganisaatioiden kanssa ja toimii avoimesti niiden suuntaan. Liitto informoi SUEK:ia mahdollisista dopingepäilyistä tai -rikkomuksista.

Suunnistusliiton antidopingohjelmassa linjatut toimenpiteet kirjataan vuotuisen toimintasuunnitelmaan. Ohjelman toteutumista arvioidaan vuosittain ja kirjataan tehdyt toimenpiteet vuosikertomukseen.

Antidopingohjelma on tarkoitettu suunnistusurheilun parissa toimivien henkilöiden käyttöön. Kohderyhmänä ovat ensisijaisesti:

- eri-ikäiset ja -tasoiset, erityisesti kansainvälisen ja kansallisen tason urheilijat
- suunnistusvalmentajat ja urheilijoiden tukihenkilöstö
- liiton toimihenkilöt, luottamushenkilöstö sekä maajoukkueiden ja valmennusryhmien parissa toimiva henkilöstö
- seurojen ja alueiden luottamushenkilöstö sekä valmennus-/ohjaustoiminnassa mukana olevat henkilöt

Kohdassa [3.7.](#) on määritelty antidopingohjelman käytännön toteuttamiseen liittyvät konkreettiset toimenpiteet vastuualueineen.

3.1. Säännöstö

Suomen antidopingsäännöstö noudattaa Maailman antidopingsäännöstön määräyksiä. Sen piiriin kuuluvat Suomessa rekisteröidyt urheilujärjestöt ja muut yhteisöt, jotka säännöissään tai SUEK:n kanssa erikseen solmimallaan sopimuksella ovat sitoutuneet noudattamaan Suomen antidopingsäännöstöä. Suunnistusliitto sitoutuu noudattamaan kulloinkin voimassa olevaa Suomen antidopingsäännöstöä, mikä on kirjattu yhdistysrekisteriviranomaisen hyväksymiin toimintasääntöihin ja suunnistuksen lajisääntöihin (kilpailusääntöihin). Kaikkien liiton alaisessa toiminnassa mukana olevien urheilijoiden ja urheilijoiden tukihenkilöiden tulee sitoutua noudattamaan omassa lajissa sovellettavia antidopingsäännöstöjä.

Suunnistusliiton antidopingsäännöstön muodostavat Maailman antidopingtoimiston (WADA) kulloinkin voimassa oleva antidopingsäännöstö (World Antidoping Code, WADC) ja siihen nojautuvat, kulloinkin voimassa olevat Kansainvälisen Olympiakomitean (KOK) antidopingsäännöt, kansainvälisen lajiliiton (IOF) antidopingsäännöt (IOF Anti-Doping Code) sekä Suomen urheilun eettisen keskus SUEK:n Suomen antidopingsäännöstö sekä täydentävä WADA:n luettelo Kielletyt aineet ja menetelmät urheilussa. Voimassa olevat säännöt sekä kiellettyjen aineiden ja menetelmien luettelot löytyvät WADA:n ja SUEK:n nettisivuilta, IOF:n antidopingsäännöstö puolestaan IOF:n sivuilta.

Dopingrikkomukset (ks. [3.5.4.](#)), niiden seuraamukset ja käsittely on määritetty antidopingsäännöstössä. Suunnistusliiton sääntöryhmä määrää seuraamuksen dopingrikkomuksesta. Liittohallitus voi anomuksesta lyhentää dopingrikkomuksista määrättyjä toimintakieltoja perusteiden, jotka on esitetty Suomen antidopingsäännöstössä, saatuaan ensin lausunnon asiasta SUEK:lta.

Antidopingsäännöt netissä:

- [Maailman antidopingsäännöstö, World Antidoping Code, WADC \(2015\)](#)
  - [Urheilijan opas Maailman antidopingsäännöstöön \(2015\)](#)
- [Suomen antidopingsäännöstö \(2015\)](#)
- [Kansainvälisen suunnistusliiton antidopingsäännöstö, IOF Anti-Doping Rules \(2015\)](#)
- [Kielletyt aineet ja menetelmät urheilussa](#)
- [Suunnistusliiton antidopingsäännöstö \(Suunnistuksen lajisäännöt 2020, kohdat 3.1 ja 4.5 sekä liite A\)](#)

3.2. Sopimukset

Suunnistuksen lajisääntöjen mukaan kaikkien niiden kilpailijoiden, jotka osallistuvat kansallisiin, kansainvälisiin tai SM-kilpailuihin tulee lunastaa kilpailulupa eli lisenssi. Myös ulkomaalaisten, jotka edustavat suomalaista suunnistusseuraa, on lunastettava lisenssi. Lisenssin lunastamalla suunnistaja solmii lisenssisopimuksen, jossa on määritelty liiton ja kilpasuunnistajan oikeudet ja velvollisuudet. Lisenssisopimuksissaan kilpaurheilijat sitoutuvat antidopingsäännöstöön: "Kilpasuunnistaja on velvollinen noudattamaan lajisääntöjen antidopingsäännöstöä (Lajisäännöt, kohdat 3.1 ja 4.5 sekä liite A) myös niiltä osin kuin niiden velvoitteet ulottuvat lisenssin voimassaoloa ulkopuolelle.

Suunnistusliiton valmennusryhmiin kuuluvien urheilijoiden ja edustustehtäviin valittujen urheilijoiden sopimuksissa, valmentajien ja maajoukkueiden tukihenkilöstön sopimuksissa sekä yritysten kanssa tehtävissä yhteistyösopimuksissa on antidopingpykälä. Sopimustekstit pidetään ajantasaisina ja päivitetään uusia sopimuksia tehtäessä.

3.3. Koulutus

Suunnistusliitto järjestää antidopingkoulutusta eri kohderyhmille. Antidopingkoulutus on oleellinen osa maajoukkueiden ja valmennusryhmien toimintaa sekä valmentaja- ja ohjaajakoulutusta. Aktiivisella ja säännöllisellä koulutustyöllä urheilijoilla ja heidän sidosryhmillään on aina käytössään viimeisin tieto.

Antidopingsäännösten mukaan urheilijoille, heidän sidosryhmilleen ja muille lajin parissa toimiville viestitään seuraavista teemoista:

- Kielletyt aineet ja menetelmät urheilussa
- Antidopingtoimijat ja antidopingtyön sisältö
- Antidopingsäännöt ja säännöstöihin sitoutuminen
- Dopingrikkomukset ja sen seuraamukset: terveydelliset ja sosiaaliset vaikutukset
- Dopingvalvonta, dopingtestaus ja testausprosessi
- Urheilijan ja heidän tukihenkilöidensä oikeudet ja velvollisuudet
- Erivapaus urheilijan lääkityksessä
- Ravintolisät urheilussa
- Dopingin haitta urheilun hengelle, maineelle ja reilun pelin toteutumiseksi
- Urheilijan olinpaikkatiedot
- Urheilun etiikka ja reilu peli

3.3.1. Huippu-urheilijat ja huipulle pyrkivät nuoret urheilijat

Liiton tehtävänä on taata, että maajoukkueisiin ja valmennusryhmiin valituilla urheilijoilla sekä heidän tukihenkilöillään on ajantasaiset tiedot ja että he tuntevat velvollisuutensa ja vastuunsa antidopingasioissa. Kaikkien lajien aikuisten ja nuorten valmennusryhmien leireillä käsitellään vuosittain antidopingasioita joko SUEK:lta tilattavien kouluttajien tai omien valmentajien toimesta. Maajoukkueisiin ja valmennusryhmiin valituilta urheilijoilta edellytetään kiellettyjen aineiden ja menetelmien listaan tutustumista, erivapausmenettelyn selvittämistä ennakoon Suunnistusliitosta ja Puhtaasti paras -verkkokoulutuksen suorittamista.

- [Kielletyt aineet ja menetelmät 2020](#)
- [KAMU 2020](#)
- [Erivapaus](#)
- [Puhtaasti paras -verkkokoulutus](#)

3.3.2. Ohjaaja- ja valmentajakoulutus

Antidopingkoulutusta järjestetään Suunnistusliiton valmentajakoulutuksissa tasoilla 1–3. Tasolla 1 koulutus toteutetaan pääsääntöisesti omien kouluttajien toimesta ja se painottuu reiluun peliin ja urheilun etiikkaan. Tasoilla 2–3 antidopingkoulutus toteutetaan SUEK:lta tilattujen kouluttajien toimesta. Lisäksi SUEK:n kouluttajia tilataan säännönmukaisesti huippu- ja nuorisosuunnistuksen tapahtumiin.

Suunnistusliiton omat kouluttajat ovat käyneet – tai käyvät – SUEK:n kouluttajakoulutuksen. Liitto toimittaa kouluttajiensa yhteystiedot SUEK:lle vuosittain tammikuussa.

3.3.3. Muut kohderyhmät

Suunnistusliiton toimihenkilöt, valmentajat, valmennuksen tukihenkilöt ja keskeiset luottamushenkilöt saavat ajantasaista antidopingtietoa SUEK:n liittotiedotteen ja sähköpostiviestinnän kautta. Postituslistat päivitetään vuosittain yhteistyössä SUEK:n kanssa.

SUEK tarjoaa urheiluseuroille lähinnä verkkokoulutusta. Suunnistusliitto kannustaa seuroja tekemään Puhtaasti paras -verkkokoulutuksen. SUEK:n koulutustarjonnasta tiedotettaessa hyödynnetään eri kanavia ja tapahtumia.

3.4. Viestintä

Suunnistusliiton tavoitteena on lisätä eri kohderyhmien antidopingtietoisuutta sekä kasvattaa valmiutta tehdä eettisesti kestäviä valintoja urheilussa aina lasten ja nuorten liikunnasta lähtien. Toimilla edistetään puhtaan urheilun hengen toteutumista ja ehkäistään mahdollisia dopingrikkomuksia. Myös SUEK osallistuu yhdessä sovusti liiton tapahtumiin. Liiton henkilökunnalta edellytetään ehdottoman kielteistä suhtautumista dopingiin sekä aktiivista osallistumista antidopingtyöhön, minkä tulee näkyä jokaisen työntekijän omassa viestinnässä.

SUEK:n lajiilittotilaisuuksiin osallistuu kulloinkin sopivin henkilö tai henkilöitä, pääsääntöisesti huippu-urheilupäällikkö ja viestinnästä vastaava henkilö.

Liitto huolehtii dopingvalvontaa koskevien tietojen välittämisestä toimijoilleen aktiivisesti ja viipymättä. Liitto hyödyntää antidopingviestinnässään SUEK:n tiedotteita ja materiaaleja ja pyrkii käyttämään antidopingviestinnässä eri kanavia ja tapahtumia, jotta sanoma tavoittaa kohderyhmät tehokkaasti.

3.4.1. Kielletyt aineet ja menetelmät urheilussa

SUEK toimittaa Suunnistusliitolle vuosittain Kielletyt aineet ja menetelmät urheilussa -vihkosia. Liitto toimittaa vihkosia maajoukkueisiin ja valmennusryhmiin valituille urheilijoille, minkä lisäksi suositellaan sekä suomen- että ruotsinkielisen KAMU mobiilisovelluksen ja SUEK:n verkkosivuilta löytyvän KAMU-pikaoppaan käyttöä.

Liiton uutisoinnilla varmistetaan, että urheilijat, valmentajat ja muut liiton toimijat ovat tietoisia SUEK:n verkkosivuille tulevista päivityksistä. SUEK:n internetsivuilla voi ilmoittautua maksutta postituslistalle. Listan jäsenet saavat Kielletyt aineet ja menetelmät urheilussa -luettelon päivitykset suoraan sähköpostiinsa.

3.4.2. Kriisiviestintä

Tarve poikkeustilanteen viestintään, kriisiviestintään voi syntyä Suunnistusliitossa mahdollisen dopingrikkomuksen, karkean ympäristörikkeen, kilpailijan kuoleman tai vastaavan myötä, kun tapahtuma herättää poikkeuksellisen suurta median mielenkiintoa. Tässä poikkeustilanteen viestintäsuunnitelmassa pohditaan toimintaa ensin mainitussa tilanteessa.

Mahdollisessa dopingtapauksessa tehdään yhteistyötä SUEK:n kanssa. SUEK ilmoittaa positiivisesta A-näytteestä liitolle. Tämän jälkeen tiedotusvastuu siirtyy liitolle.

- Asiasta tiedon saanut henkilö (huippu-urheilupäällikkö/toimitusjohtaja) informoi välittömästi liiton puheenjohtajaa ja toimitusjohtajaa/huippu-urheilupäällikköä sekä viestinnästä vastaavaa henkilöä. Nämä päättävät asian tiedottamisen ajankohdasta, tavasta sekä muista yksityiskohdista. Liitto järjestää tiedotustilaisuuden, mikäli urheilijan taso tai muut seikat sitä edellyttävät.
- Edellä mainittu ryhmä informoi asiasta tarvittaessa asianosaisia (urheilija, valmentajat, lääkärit jne.). Sovitaan tiedottamisen tavoista ja aikataulusta. Asianosaiset veloitetaan saapumaan mahdolliseen tiedotustilaisuuteen. Dopingtapauksesta voi tiedottaa vain urheilijan suostumuksella aina siihen asti, kunnes asiasta on tehty virallinen ja lopullinen päätös.
- Viimeistään välittömästi ennen tiedotteen lähettämistä tai lehdistötilaisuutta asiasta informoidaan liiton hallitusta sekä toimihenkilöitä. Samalla kerrotaan tiedottamisen aikataulu ja pelisäännöt.
- Medialle kerrotaan asiasta mahdollisimman nopeasti SUEK:n kanssa sovitusti. Ensimmäinen lyhyt tiedote välitetään Suunnistusliiton omien kanavien lisäksi myös sähköpostitse liiton mediajakeluna. Tiedote toimii tarvittaessa kutsuna mahdolliseen tiedotustilaisuuteen.
- Mikäli urheilijan taso tai muut seikat sitä edellyttävät, liitto järjestää tiedotustilaisuuden. Se pyritään järjestämään mahdollisimman nopeasti, muutaman tunnin varoitusajalla ensimmäisen tiedotteen lähettämisestä. Tiedotteen ja tiedotustilaisuuden välisenä aikana asian kommentointi rajataan puheenjohtajalle tai toimitusjohtajalle.
- Tiedotustilaisuuteen pyritään saamaan asianosaisten ja liiton johdon lisäksi myös SUEK:n asiantuntija.
- Tiedotustilaisuudessa jaetaan virallinen tiedote. Lisäksi valmistellaan tausta-aineistoksi tietoa testausmääristä jne. Asianosaiset, SUEK:n asiantuntija sekä liiton johto vastaavat toimittajien kysymyksiin. Tilaisuuden päättymisen jälkeen asiaa kommentoi tarvittaessa puheenjohtaja tai toimitusjohtaja.
- Asiasta puhutaan oikein nimin kiertoilmaisuja välttämällä, täsmällisesti sekä totuudenmukaisesti. Asian tiedottamisen yhteydessä pyritään joustavuuteen median suuntaan huomioiden urheilijan oikeusturva. Tarvittaessa lehdistötilaisuudessa järjestetään tulkkaus. Virallinen tiedote käännetään mahdollisimman nopeasti englanniksi, jotta se voidaan jakaa tarvittaessa kansainväliseen käyttöön.

3.5. Dopingvalvonta

3.5.1. Dopingtestaus

Suomen antidopingsäännösten perusteella SUEK:lla ja muilla antidopingorganisaatioilla on oikeus tehdä dopingtestejä urheilijoille, jotka ovat lisenssin lunastaessaan sitoutuneet antidopingsäännöstiin. Periaatteessa kaikki, jotka osallistuvat järjestäytyneeseen urheilu- ja kilpailutoimintaan, ovat dopingvalvonnan piirissä. Pääasiassa testaustoiminta keskittyy huippu-urheilijoihin.

Suomessa dopingvalvonnasta vastaa SUEK. Dopingtestejä teettävät Suomessa SUEK, Maailman Antidopingtoimisto (WADA) ja kansainväliset lajiliitot. Testien käytännön suorittamisesta Suomessa vastaa useimmiten SUEK:n valtuuttama testiryhmä, kansainvälisissä kilpailuissa kansainvälisen lajiliiton (IOF) edustajan alaisuudessa.

Dopingtestejä tehdään sekä kilpailuissa että kilpailujen ulkopuolella. Testit suoritetaan ennalta ilmoittamatta niin sanottuina yllätystesteinä. Näin toimitaan myös kilpailutapahtumien yhteydessä, lukuun ottamatta kansainvälisiä arvokilpailuja, joissa kansainvälisen lajiliiton (IOF) säännöt määräävät dopingtestien tekemisestä.

Kilpailujen järjestäjä on velvollinen tekemään mahdolliseksi dopingtestien sääntöjen mukaisen suorittamisen kilpailujen yhteydessä. Järjestäjien on hyvä jo ennalta varautua mahdollisesti suoritettaviin dopingtesteihin. Suunnistusliitto vastaa, että kilpailun järjestäjällä on tarvittavat tiedot testien järjestämisestä (tila ja saattajat)

Suomessa järjestettävissä kansainvälisissä kilpailuissa testauksesta ja tulosten käsittelystä vastaa kansainvälinen lajiliitto (IOF). Suunnistusliitto sopii kansainvälisten kilpailuiden dopingtestauksen järjestämisestä ja kulujen maksamisesta IOF:n kanssa kilpailusopimusta tehdessään. Testauksen toteutuksesta vastaa kilpailunjärjestäjä kansainvälisen lajiliiton määräämällä tavalla yhdessä testausta toteuttavan antidopingorganisaation kanssa. Yleensä Suomessa testauksen toteuttaa SUEK. Mikäli kilpailunjärjestäjä ei toteuta dopingtestausta, SUEK voi kansainvälisen lajiliiton tai WADA:n hyväksynnällä tehdä dopingtestejä kyseisessä kilpailussa. Kilpailunjärjestäjä on velvollinen järjestämään asianmukaiset dopingtestitilat. Lisäksi sen pitää tarvittaessa järjestää pyydetty määrä täysi-ikäisiä saattajia dopingtestiryhmälle sekä toimittaa tiedot, jotka helpottavat testauksen kulkua, kuten kilpailujen osallistujalistat ja lopputulokset. Lisätietoja kilpailun järjestäjän velvoitteista on SUEK:n internetsivuilla.

Suunnistusliitto voi tilata kilpailun ulkopuolisia testejä tai kilpailutestejä SUEK:lta. SUEK päättää, ketä testataan ja milloin. Testejä tilataan SUEK:n testauspäälliköltä.

Suunnistajille, hiihtosuunnistajille ja pyöräsuunnistajille tehtyjen dopingtestien määrä lisääntyi merkittävästi vuoden 2000 jälkeen, minkä jälkeen testimäärät ovat pysyneet n. 50–80 testissä vuosittain.

Suunnistajille, hiihtosuunnistajille ja pyöräsuunnistajille tehtyjen dopingtestien määrä vuosina 2000–2019.

Vuosi	SSL	SSL	SSL	WADA/IOF		SUEK		YHTEENSÄ
	kilpailun ulkop.	kilpailu	kv. kilpailu	kilpailun ulkop.	kv. kilpailu	kilpailun ulkop.	kilpailu	
2000	5	0	10	0	0	10	0	25
2001	8	18	6	1	28	2	6	69
2002	10	20	0	0	0	8	11	49
2003	7	20	0	4	0	18	18	67
2004	-	-	-	9	0	27	27	63
2005	-	-	-	0	12	36	22	70
2006	-	-	-	10	14	26	16	66
2007	-	-	-	3	4	17	17	41
2008	-	-	-	0	0	18	20	38
2009	-	-	-	5	5	27	20	57
2010	-	-	-	1	3	28	18	50
2011	-	-	-	4	3	50	40	97
2012	-	-	-	2	7	33	39	81
2013	-	-	-	1	9	37	30	77
2014	-	-	-	2	8	28	34	72
2015	-	-	-	1	12	23	15	51
2016	-	-	-	0	7	42	21	70
2017	-	-	-	0	4	32	28	64
2018	-	-	-	0	6	30	26	62
2019	-	-	-	0	7	32	22	61

3.5.2. Testauspooli

Suunnistusliiton maajoukkueiden kärkiurheilijoista osa voi kuulua IOF:n tai SUEK:n nimeämään testauspooliin. Testauspooliurheilijat kuuluvat tiiviimmän testauksen piiriin ja heillä on sääntöjen määräämä velvollisuus päivittää säännöllisesti tietonsa WADA:n olinpaikkatietojärjestelmään Adamsiin. IOF ja SUEK tarkistavat ja päivittävät testauspooliaan säännöllisesti, ja niillä on oikeus päättää testauspooliin nimettävistä urheilijoista.

Suunnistusliiton huippu-urheilupäällikkö ja valmentajat vastaavat siitä, että SUEK:lla on maajoukkueiden ja valmennusryhmien toimintaan liittyen seuraavat tiedot ilman erillistä pyyntöä:

- urheilijoista: nimet, syntymäajat ja yhteystiedot
- koti- ja ulkomaanleireistä: osallistujalistat, majoitus- ja harjoituspaikat, leiriaikataulut
- kilpailutiedot
- tiedot maajoukkueiden muista mahdollisista kokoontumisista ja tapaamisista sekä
- tiedot IOF:n rekisteröityyn testauspooliin kuuluvista urheilijoista.

3.5.3. Erivapaudet

Mikäli urheilijan sairauden hoito vaatii jonkin urheilussa kielletyn lääkeaineen tai menetelmän käyttöä, hoidolle voidaan hakea erivapautta. Erivapausmenettely voi tehdä mahdolliseksi kyseisen kielletyn hoitomuodon käytön.

SUEK:n lajikohtaisen tasomäärittelyn piiriin kuuluvien urheilijoiden tulee hakea erivapautta Kansainvälisen erivapausstandardin ja SUEK:n ohjeiden mukaisesti ennakkoon SUEK:lta. Suunnistusliitto ja SUEK ovat sopineet, että suunnistajista, hiihtosuunnistajista ja pyöräsuunnistajista lajikohtaisen tasomäärittelyn piiriin kuuluvat edellisen kauden loppurankin perusteella I-luokkaan kuuluvat urheilijat sarjoissa H/D21, H/D20 ja H/D18. Suunnistuksessa tasomäärittely perustuu kokonaisrankiin (maasto + sprintti). Luokkarajat löytyvät Suunnistusliiton sivuilta (www.suunnistusliitto.fi > Kilpailu > Info > Luokkarajat). Tasomäärittely on nähtävillä SUEK:n internetsivuilla. Urheilijoita voi opastaa käyttämään Erkka-erivapauskonetta, joka sisältää myös tasomäärittelyn. SUEK:n erivapauspäätös koskee kansallisen tason urheilijaa ja kansallisen tason kilpailuja Suomessa. Lajikohtaisen tasomäärittelyn ulkopuolella olevien urheilijoiden kohdalla SUEK tarkistaa mahdollisen dopingtestin jälkeen, että kiellettyjen aineiden ja menetelmien luettelossa olevien aineiden käytölle on lääketieteellinen peruste. Tämän osoittamiseksi urheilijan tulee hakea erivapautta jälkikäteen.

Kansainvälisen tason urheilijoiden sekä kansainvälisiin kilpailuihin osallistuvien urheilijoiden erivapauksista vastaa Kansainvälinen suunnistusliitto IOF riippumatta urheilijan iästä tai kansallisesta tasosta. IOF määrittelee antidopingsäännöstössään mm. kansainväliset suunnistustapahtumat (IOF Events), kansainvälisen tason urheilijat (International-Level Athletes) ja rekisteröidyn testauspoolin (Registered Testing Pool). Kansainvälisen tason suunnistustapahtumiksi IOF:n AD-säännöstössä on määritelty kaikkien suunnistusmuotojen (suunnistus, hiihtosuunnistus, pyöräsuunnistus, tarkkuussuunnistus) MM-kilpailut, maailmancuposakilpailut, nuorten MM-kilpailut sekä alueelliset aikuisten mestaruuskilpailut, esimerkiksi EM-kilpailut. Maailmanrankikilpailuja, veteraanien MM-kilpailuja tai nuorten EM-kilpailuja ei luokitella IOF:n AD-säännöstössä kansainvälisiksi suunnistustapahtumiksi. Kansainvälisen tason urheilijaksi IOF määrittelee testauspooliin kuuluvien urheilijoiden lisäksi ne, jotka osallistuvat edellä määriteltyihin kansainvälisiin suunnistustapahtumiin.

Mikäli urheilija valitaan edustajaksi kansainväliseen suunnistustapahtumaan, hänen tulee sääntöjen mukaan anoa kansainvälistä erivapautta IOF:lta vähintään 30 vuorokautta ennen kyseistä kansainvälistä kilpailua. Jos edustusvalinta on tehty edellä mainitun aikarajan umpeuduttua, erivapausanomus on lähetettävä välittömästi valinnan tapahduttua. Kaikkien IOF:lle toimitettujen erivapausanomusten sekä tarvittavien liitteiden tulee olla englanninkielisiä. IOF voi tunnustaa SUEK:n erivapauspäätöksen sellaisenaan, mikäli alkuperäinen erivapausanomus ja -päätös liitteineen ovat englanninkielisiä.

Erivapauslupahakemuslomake löytyy mm. SUEK:n ja IOF:n verkkosivuilta (www.suek.fi ja www.orienteer.org/anti-doping/). Erivapausanomuksesta on käytävä ilmi lääkärin urheilijalle tekemä diagnoosi sekä aiottu lääkitys ja sen annostus, annostelutapa ja aiottu hoidon kesto. Anomukseen on liitettävä täydellinen sairaushistoria ja selvitys lääkityksen/menetelmän välttämättömydestä ja korvaamattomuudesta sallitulla hoitomuodolla sekä selvitys siitä, mitä muita hoitomuotoja on jo kokeiltu ja miten ne tehosivat. Vammaisurheilijoiden osalta hakemuksesta tulee lisäksi käydä ilmi vamman laatu. Hoitavan lääkärin on vahvistettava allekirjoituksellaan anomuslomakkeeseen tiedot diagnoosista, tutkimustuloksista ja aiottuusta lääkityksestä. Urheilija vahvistaa nimikirjoituksellaan anomuslomakkeeseen antamansa tiedot oikeiksi sekä antaa suostumuksensa terveystietojensa toimittamiseksi erivapaudesta päättävien tahojen nähtäväksi ja arvioitavaksi.

Erivapaus tulee voimaan IOF:n TUEC:n tai SUEK:n erivapauslautakunnan hyväksytyä urheilijan hakemuksen. IOF:n myöntämän päätöksen erivapaudesta urheilija toimittaa viipymättä tiedoksi SUEK:lle. Erivapaudet ovat määräaikaista ja kullekin erivapaudelle on määritetty voimassaoloaika erivapauslautakunnan harkinnan mukaan. Todistus erivapaudesta on pidettävä aina mukana ja se on esitettävä dopingtestissä. On syytä muistaa, ettei lääkärin määräämä kielletyn lääkeaineen resepti ole erivapaus. Mikäli urheilijalle ei myönnetä erivapautta, hänellä on muutoksenhakumahdollisuus.

Liiton yhteyshenkilö erivapausmenettelyyn liittyvissä asioissa on huippu-urheilupäällikkö.

3.5.4. Dopingrikkomukset

Mahdollisissa dopingrikkomuksissa Suunnistusliitto tekee yhteistyötä SUEK:n ja muiden antidopingorganisaatioiden kanssa. Lajisääntöjen kohdassa 4.52 todetaan: "Seuraamukset dopingrikkomuksesta on määritetty antidopingsäännöstössä." Suunnistusliiton sääntöryhmä käsittelee mm. sääntö- ja dopingrikkomuksiin liittyviä asioita. Dopingrikkomukseen liittyvät toimintatavat löytyvät lajisääntöjen kohdasta 4.5.

Dopingrikkomuksia koskeva käsittely ja päätösvalta on jaettu kahteen osaan. SUEK:n yleiskokouksen nimeämä, itsenäistä päätösvaltaa käyttävä Valvontalautakunta tutkii ja tekee päätöksen siitä, onko säännöstmukainen dopingrikkomus tapahtunut vai ei. Jos Valvontalautakunta päättää, että kyseessä on dopingrikkomus, sen on annettava perusteltu kirjallinen lausunto seuraamuksesta, joka tästä rikkomuksesta olisi voimassa olevan antidopingsäännösten perusteella määrättävä. Suunnistusliitto tekee päätöksen määrättävästä seuraamuksesta ja tiedottaa sen julkisesti antidopingsäännösten määräysten mukaisesti.

Suomen antidopingsäännöstö sisältää myös mahdollisuuden arvioida seuraamuksen määräämisessä dopingrikkomukseen syyllistyneen henkilön tuottamusta tai laiminlyöntiä. Tällä perusteella toimintakiellon pituutta voidaan lyhentää tai pidentää.

Suomen antidopingsäännöstöön perustuviin päätöksiin haetaan ensisijaisesti muutosta Urheilun oikeusvalvontalautakunnalta. Kansainvälisen lajiliiton (IOF) päätöksiin haetaan muutosta sen säännösten edellyttämällä tavalla.

Koska Suomen antidopingsäännösten mukaan lajiliitto tekee lopullisen päätöksen dopingrikkomuksen seuraamuksesta, sen tulee tiedottaa urheilijoilleen, heidän tukihenkilöilleen sekä päätöksentekovelvollisille keskeiset säännösten sisällöt, dopingrikkomukset, niiden seuraamukset sekä päätöksentekomenettely.

3.6. Suunnistuksen edustus antidopingorganisaatioissa

Seuraavissa kansallisissa ja kansainvälisissä antidopingorganisaatioissa on edustajana suunnistusvaikuttajia:

- SUEK:n erivapauslautakunta
  - Katja Mjösund, puheenjohtaja
  - Olli J. Heinonen
- Antidopingasioiden valvontalautakunta
  - Jan-Erik Krusberg
- Kansainvälisen suunnistusliiton (IOF) lääketieteellinen komissio (7/2020 asti)
  - Olli J. Heinonen, puheenjohtaja
  - Hilka Salmenkylä
- WADA:n erivapautsryhmä
  - Katja Mjösund

Liiton tavoitteena on vaikuttaa lajin antidopingtyön kehitykseen sekä kansallisesti että kansainvälisesti.

3.7. Seuranta ja vastuuhenkilöt

Suunnistusliiton hallitus ja toimitusjohtaja kantavat päävastuun antidopingtoiminnan koordinoinnista ja asianmukaisesta järjestämisestä. Käytännön toteutuksesta ja seurannasta vastaavat toimihenkilöt valmentajien, urheilijoiden tukihenkilöiden, kouluttajien ja luottamushenkilöiden kanssa.

Antidopingohjelma julkaistaan Suunnistusliiton (www.suunnistusliitto.fi > Materiaalit ja www.suunnistusliitto.fi > Huippu > Valmennusjärjestelmä) ja SUEK:n verkkosivuilla. Siihen liittyvät käytännön toimenpiteet kirjataan vuosittain toimintasuunnitelmaan. Niiden toteutumista arvioidaan kerran vuodessa vastaavien tahojen toimesta ja kirjataan tehdyt toimenpiteet vuosikertomukseen. Ohjelma pidetään ajan tasalla tarvittavin päivityksin ja siitä uutisoidaan liiton eri kanavilla. Suunnistuksen lajisääntöjen osalta dopingia koskevien pykälien päivittäminen tapahtuu sääntötulkintaryhmän toimesta. Kehitystyössä käytetään tarvittaessa ulkopuolisia alan asiantuntijoita.

Antidopingtoiminnan vastualueet Suunnistusliitossa ovat seuraavat:

3.7.1. Hallitus ja toimitusjohtaja

Suunnistusliiton hallitus ja toimitusjohtaja koordinoivat antidopingtoimintaa, vastaavat sen asianmukaisesta järjestämisestä ja antidopingohjelman päivittämisestä tarvittaessa. Päivitetty antidopingohjelma hyväksytään hallituksessa. Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulla on, että dopingin vastainen toiminta on huomioitu liiton tekemissä sopimuksissa. Tällaisia sopimuksia ovat muiden muassa:

- huippu-urheilupäällikön työsopimus
- maajoukkueiden ja valmennusryhmien parissa toimivien henkilöiden työsopimukset ja sopimukset
- maajoukkueisiin ja valmennusryhmiin kuuluvien urheilijoiden valmennussopimukset
- yritysten ja muiden tahojen kanssa tehtävät yhteistyösopimukset

3.7.2. Huippu-urheilu

Huippusuunnistusryhmä suunnittelee yhdessä huippu-urheilupäällikön kanssa huippu-urheilun vuotuiset antidopingtoimenpiteet sekä valvoo niiden toteutumista.

Huippu-urheilupäällikkö:

- on liiton päävastuullinen yhteyshenkilö antidopingasioissa SUEK:n ja IOF:n suuntaan
- on liiton ensisijainen yhteyshenkilö antidopingasioissa ja mahdollisissa dopingtapauksissa
- vastaa ensisijaisesti antidopingasioita koskeviin tiedusteluihin
- koordinoi liiton SUEK:lta tilaamia koulutuksia eri tapahtumiin (valmennusryhmien leirit, valmentajakoulutus jne.)
- koordinoi huippusuunnistukseen liittyvää antidopingviestintää:
  - liiton maajoukkueisiin ja valmennusryhmiin valitut urheilijat (valmennussopimuksen yhteydessä antidopingsäännöt ja Puhtaasti paras -verkkokoulutus)
  - liiton maajoukkueiden ja valmennusryhmien valmentajat ja tukihenkilöstö
- vastaa yhdessä viestinnästä vastaavan henkilön kanssa ajankohtaisten antidopingasioiden uutisoinnista liiton verkkosivuilla, sosiaalisessa mediassa ja Suunnistaja-lehdessä

Suunnistusliiton valmennusryhmien valmentajat vastaavat siitä, että antidopingteema on yhtenä oleellisena ja säännöllisenä osana maajoukkueiden ja ryhmien jokavuotista toimintaa. Vähimmäistavoitteena on, että maajoukkueisiin ja valmennusryhmiin kuuluvat urheilijat ovat sisäistäneet antidopingsäännösten sisällön ja sitoutuvat niihin ehdoitta. Lisäksi valmennusryhmiin kuuluvien urheilijoiden tulee tietää, mistä hankkia aiheeseen liittyvää tietoa. Suhtautuminen dopingin käyttöön on oleellinen osa ryhmässä käytävää arvokeskustelua.

Valmentajakoulutuksessa käytetään ensisijaisesti SUEK:n verkkosivuilta saatavaa, ajan tasalla olevaa lajiliittojen koulutusmateriaalia, minkä lisäksi liiton oma antidopingmateriaali (kalvosarja ja antidopingohjelma) on pohjana aiheesta käytäville ryhmätöille ja keskusteluille. Vähimmäistavoitteena on, että koulutukseen osallistuvat tuntevat antidopingsäännösten ja tietävät, mistä hankkia aiheeseen liittyvää lisätietoa. Suhtautuminen dopingin käyttöön on oleellinen osa koulutuksessa käytävää arvokeskustelua.

3.7.3. Nuorisourheilu

Suunnistusliiton nuorisotoiminnassa painotetaan eettisesti ja moraalisesti kestävien elämänarvojen vahvistamista, joiden linjauksesta vastaa liiton seuratoimintaryhmä yhdessä nuorisopäällikön kanssa. Terveiden elämäntapojen, terveellisen ravinnon, päihteettömyyden ja reilun pelin opettaminen luovat pohjaa arvomaailman vahvistumiselle.

Nuorten ohjaajille ja liiton nuorten tapahtumiin osallistuville nuorille suunnattu päihde- ja antidopingvalistus tukee omalta osaltaan kestäväälle pohjalle rakennettavien arvojen ja asenteiden muokkaamista.

Nuorten päihde- ja antidopingvalistus ovat teemoina esillä liiton nuorille suunnatuissa tapahtumissa. Liiton valmennusryhmissä mukana olevien nuorten osalta noudatetaan edellisen kohdan (huippu-urheilu) linjauksia. Tarvittaessa puututaan kaikissa nuorten tapahtumissa tapahtuvaan linjausten vastaiseen toimintaan.

Ohjaajille annetaan päihde- ja antidopingvalistusta ensisijaisesti ohjaajakoulutusten ja -tapaamisten yhteydessä. Koulutuksissa jaetaan mm. SUEK:n koulutusmateriaalia. Ohjaajakoulutuksesta vastaavat liiton Nuori Suunta -kouluttajat eli luotsit.

3.7.4. Viestintä

Viestinnästä vastaava henkilö:

- vastaa yhdessä muiden vastuuhenkilöiden kanssa antidopingtiedotuksesta liiton eri kanavilla eri kohderyhmille
- vastaa yhdessä hallituksen, toimitusjohtajan ja huippu-urheilupäällikön kanssa asianmukaisesta tiedottamisesta mahdollisissa dopingtapauksissa

Suunnistusliiton antidopingviestinnän pääasiallisia kanavia ovat:

- liiton verkkosivut (liiton antidopingohjelma, antidopingtiedotteet ja -uutiset) ja sosiaalisen median kanavat (Facebook, Twitter)
- sähköpostitus ja muu viestintä määritellyille kohderyhmille (mm. uutiskirjeet, SUEK:n tiedotteet)
- Suunnistaja-lehti

3.7.5. Sääntöryhmä

Suunnistusliiton sääntöryhmä käsittelee mm. sääntö- ja dopingrikkomuksiin liittyviä asioita.